

NÁDASD KÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

A .../2007. számú képviselő-testületi határozat mellélete.

A ..../2007. SZÁMÚ KÉPVISELŐ_TESTÜLETI HATÁROZAT MELLÉKLETE

NÁDASD KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁRÓL

1. A JÖVŐ FEJLESZTÉSEIT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

1.1. Nádasd jövőbeli térségi szerepe:

Nádasd község a 8.sz. főutat kísérő településfüzerek sorában, a Rába folyótól délre, a 86. sz. út két oldalán helyezkedik el.

A gazdag történeti múlttal rendelkező község meg kívánja őrizni önállóságát, alapokon teljes körű jó intézményi felszereltségét, (általános iskola, óvoda, művelődési ház, posta, gyógyszertár stb.) Daraboshegy, Halogy, Hegyháthodász, Hegyhátsál, Katafa vonatkozásában gyakorolt mikrokörzet központ szerepét, amely Órimagyarósdra és Szőcére is kisugárzik. Körmend szolgáltatásainak és közép fokú funkcióinak igénybevételére hosszú távon szükség van.

1.2. A népesség várható alakulása

A lakónépesség száma az utóbbi tíz év során a bevándorlásnak köszönhetően emelkedett.

Mérlegelve az országos tendenciákat és a község kedvező gazdaságföldrajzi helyzetét az elkövetkező tíz évben a korábbinál alacsonyabb értékű népességnövekedés prognosztizálható.

1.3. Infrastrukturális és szolgáltatási ellátások fejlesztése

Nádasdot országos szinten elhatározott közúthálózat fejlesztés terén nagytávon 2020 és 2034 között a 86.sz.út elkerülő szakasza és a 76sz.út csomópontjának áthelyezése érinti. A megvalósulásig terjedő időszakban 86.sz. főút átkelési szakaszán a forgalom lassítását, a kerékpáros és gyalogos közlekedés biztonságát fokozó intézkedéseket kell a megfelelő fórumokon szorgalmazni.

A 86.sz út mentén a Vas Megyei Területrendezési Terv szerinti regionális kerékpárút megvalósítása önkormányzati vagy kistérségi szinten a tervezetetésre és kivitelezésre kiírt pályázati pénzekből lehetséges

Belső kiszolgáló útjait, a meglévőket és a tervezetteket egyaránt a csapadékvíz elvezetés és a gyalogos közlekedés berendezéseivel a falusias környezetnek megfelelő legmagasabb szinten el kell látni.

Közműhálózata teljes mértékben kiépített, azonban az alábbiakra kell figyelmet fordítani:

- a szennyvíztisztítás rendszere mind a hálózat, mind a tisztító vonatkozásában rekonstrukcióra szorul,

A lakosság alapellátása helyben megoldott, az ellátásnak helyet biztosító épületállomány kismértékű bővítésére és minőségi fejlesztésére van szükség.

Szolgáltatásait sokrétűen, az átmenő forgalom megállításában rejlő potenciális lehetőségek kiaknázásával kívánja fejleszteni.

A tervezett elkerülő út déli csomópontjához kereskedelmi vállalkozói övezet kijelölése.

1.4. A környezet alakításának legfontosabb irányelvei

A község igazgatási területének nagy része az Országos Ökológiai Hálózathoz tartozik, a délnyugati részek pedig az Őrségi Nemzeti Park részei. Az előbbiekkal átfedésben, illetve északon kiterjedt területek tartoznak az európai szinten jelentős természeti értékek megővését célzó Natura 2000 hálózatba. A környezet alakítását ezek a védettségek határozzák meg:

- A táj szerkezete; karaktere, élővilága, természeti értékei és a település elhelyezkedése a tájban, a régi községrész fésűs telekszerkezete, a településtörténetre utaló épületek és közterületi részek egyaránt megőrzendők.
- Azonos súllyal kell védeni a települést és az azt övező tájat mindenféle környezetszennyezéstől.

1.5. A társadalmi folyamatok kezelését célzó elképzelések

Körmend város kialakult kereskedelmi és fejlődő gazdasági központ közelsége, a jelentős mértékű betelepülő népesség, a mezőgazdasági termelés visszaesése és különválása a lakosságtól azt eredményezheti, hogy a falusias életforma és épített környezete értékei és előnyei háttérbe szorulnak.

Célunk egyrészt Nádasd még meglévő falusias karakterének megőrzése, másrészt hogy a betelepülők ismerjék meg és fogadják el az együttélés hagyományos formáit, kapcsolódjanak be aktívan a falu életébe. További fontos feladat az alakuló üdülőterülettel a rendezett kapcsolattartás megszervezése, hogy az a terület is Nádasd részeként határozza meg magát.

2. A MAGASABBRENDŰ TERVFAJTÁK TÉRSÉGRE VONATKOZÓ ELHATÁROZÁSAI

2.1. Országos Területrendezési Terv

Az *Ország Szerkezeti Terve* a jelenlegi terület-felhasználást rögzíti, fejlesztést nem tartalmaz.

Az *Ország Övezeti Terve* szerint az alábbiakkal érintett:

Országos ökológiai hálózat övezete – az igazgatási terület egy része.

Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete – teljes igazgatási terület.

2.2. Vas Megye Területrendezési Terve

A *Megye Szerkezeti Terve*.

A Megyei Terv a hagyományosan vidéki települési térség (beépítésre szánt terület) vonatkozásában a jelenlegi határokat rögzíti. A mezőgazdasági területeket külterjes gazdálkodású térségbe sorolja.

A község igazgatási területén belül oldja meg a 86 sz. főút Nádasd elkerülő szakaszát és a 76 sz. út új csomópontját.

A 86.sz. út mentén regionális kerékpárutat jelöl, amely Őrimagyarósd irányában hagyja el az igazgatási területet.

A Megyei Övezeti Terv alábbi övezeteivel érintett:

- Országos ökológiai hálózat övezete - Védett természeti terület övezete, ökológiai folyosó övezete
- Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete
- Tájképvédelmi terület övezete
- Felszíni vizek vízminőségvédelmi vízgyűjtő területe övezete
- Rendszeresen belvízjárta terület övezete
- Hullámtér és nyílt ártér övezete
- Egyéb érzékeny természeti terület övezete
- Vízerózióknak kitett terület övezete
- Kertgazdasági jellegű terület övezete
- Szélerőművek telepítésére alkalmas terület övezete- Hasznosításra preferálható és hasznosításra még elfogadható terület övezete
- Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete - Helyi kulturális örökség szempontjából érzékeny területek övezete

A Körmentői kistérség fejlesztése

Közlekedési infrastruktúrafejlesztést javasol a 86-os főút községeket elkerülő nyomvonalának kijelölésével. A mellékúthálózat fejlesztésre külön nem ad javaslatot, ezért ez a települési önkormányzatok egyedi igényére korlátozódik. A terület védett részein a jelenlegi térszerkezet fenntartását teszi szükségessé.

3. PRIORITÁST ÉLVEZŐ CÉLKITŰZÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA

- 3.1. A 86 sz. út elkerülő szakasza megépítésének szorgalmazása, a megvalósulásig terjedő időszakban az átkelési szakaszon a forgalom kedvezőtlen hatásait enyhítő intézkedések napirenden tartása, a helyi kerékpáros és gyalogos forgalom biztonságának növelése.
- 3.2. A 86.sz út mentén a regionális kerékpárút megépítésének szorgalmazása
- 3.3. A mikrotérségi központ szerep erősítése az intézménystruktúra minőségi fejlesztésével és lehetőség szerinti bővítésével.
- 3.4. A fiatalok letelepedését és helybemaradását elősegítő lakóterület és környezetfejlesztés.
- 3.5. Helyi munkahelyteremtő vállalkozások támogatása rendezési tervi helybiztosítással
- 3.6. A társadalmi, kulturális és épített örökségi értékek védelme.
- 3.7. A községkép további javítása az utcák, közterületek esztétikusabbá és komfortosabbá tételével.

4. AZ ÁGAZATI CÉLOK ÉS FELADATOK MEGHATÁROZÁSA AZ ADOTTSÁGOK TÜKRÉBEN

4.1. Belső erőforrások

4.1.1. Földrajzi elhelyezkedés

Tájföldrajzi szempontból a település igazgatási területe a Nyugat- Magyarországi-peremvidék nagytájban, a Kemeneshát középtájban és Felső- Kemeneshát kistájban, a Hegyhát és az Őrség között helyezkedik el.

4.1.2. Tájhasználat

<i>Igazgatási terület</i>	összesen:	3560,4ha
Ezen belül	belterület:	177,1ha
	külterület:	3227,1ha
	zártkert	156,2ha
<i>Közigazgatási terület használat:</i>		
	mezőgazdasági terület:	35,1%

erdőgazdasági terület:	53,5%
kivett terület:	11,4%.

a.) Mezőgazdasági területek

A mezőgazdasági területek döntő része szántó, kisebb része gyeperület, legelő. Kertes terület gyümölcsös, szőlő az egész igazgatási területre vetítve 4,4%

Szántók

A mezőgazdasági földek minősége gyenge. Nagyobb összefüggő parcellákból állnak, főképpen az igazgatási terület nyugati részén. Jellemzően a kisebb parcellák tulajdonosai használatba a településen működő nagyobb mezőgazdasági vállalkozóknak adják bérbe földjeiket.

Gyeppek

Összefüggő gyeperületek az igazgatási terület északi, árterületi részein találhatóak. Az üde kaszálórétek csatlakoznak a Csörnóc folyásához. A gazdák általában az évi egyszeri kaszálásokat elvégzik, ám egyre nagyobb területek bozótosodnak, erdősülnek.

A parlagterületek aránya 15-20% körülire tehető.

A mezőgazdasági földek tulajdonosai legnagyobb részben magánszemélyek, kisebb részben az állam, illetve gazdasági társaságok.

Kertes mezőgazdasági területek (volt zártkertek)

A belterülettől északra kettő, keletre egy nagy foltban tekintélyes területen kertek találhatóak.

A jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkező Hegyaljának nevezett rész, központjában a volt malom épületcsoportjával a legintenzívebben beépített, közművesített és üdülő jelleggel használt terület. Tulajdonosai zömében nem nádasdi illetőségűek, néhányan állandóan itt laknak. A főközlekedési utaktól délre fekvő, az előbbihez közvetlenül csatlakozó Cseresznyéshegy hagyományosan művelt, épületállománya gazdasági jellegű.

A cserhegyi rész alacsony beépítettségű, déli része egyben művelt szántó, sok a parlagon hagyott parcella.

A Várhegyen, Almáson és Rigóhegyen szintén kevés épület épült és művelésével sokan felhagytak, ezek a területek beerdősülnek. A Várhegyen vállalkozásban ökoturizmushoz kapcsolódó rendezvényeket szerveznek.

b.) Erdőgazdasági területek

A település igazgatási területének 53,5%-át erdők borítják. Az erdőterületek zömében állami erdők, kezeljük a Szombathelyi Erdészeti ZRt. A magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületeken a Körmenyi Erdőtervezési Körzet Erdőterve illetve a magán erdőgazdálkodók üzemterve alapján kell a gazdálkodást folytatni. Az erdők túlnyomóan cseres-tölgyesek, gyertyános tölgyesek, árterekben kőris-, szil- és éger-ligeterdők.

A területen 4 vadásztársaság területei találhatóak. Az igazgatási terület vadállománya jelentős.

CÉLOK, FELADATOK

- versenyképes, erőforrás-takarékos gazdálkodás
- a környezetileg érzékeny és a gyenge termőképességű területeken az intenzív talajhasználat felváltása hagyományos, extenzív talajhasználattal
- véderdők telepítése, szántónak alkalmatlan területek erdősítése, gyepesítése
- természetszerű erdőgazdálkodás
- a kertes mezőgazdasági terület üdülőként és ökoturizmusra használt részeinek megfelelő átminősítése, a maradék kertes terület megőrzése

4.1.3. A település zöldfelületi ellátottsága

A községszerkezet lehangsúlyosabb zöldfelületi eleme a történeti értékkel, jelentős idős növényállománnyal rendelkező templomkert.

Egyéb intézményi zöldfelület az iskola és az óvoda kertje, a bezárt és a működő temető, valamint a sportpálya.

Nádasd zöldfelületeinek nagy részét az *egyedi telkes lakókeretek* növényzettel borított részei alkotják.

Az utcák fásítása a szűkebb keresztmetszetű utak kivételével jellemző, főképpen gyümölcsfák kerültek kiültetésre, de egyre nagyobb teret hódítanak a virágos díszfajok is. A fasorokat pótlándó, a szűkebb keresztmetszetű utakon, ahol lehet virágosítanak.

CÉLOK, FELADATOK

- a templomkert helyi védelem alá helyezése
- a meglévő zöldfelületekben rejlő lehetőségek kiaknázása, fejlesztése
- kegyeleti park kialakítása a régi temető helyén
- a polgármesteri hivatal (volt Batthyány-Strattmann kúria) kertjében játszótér kialakítása
- a Kossuth L utca és a régi temető között bemutató, génmegőrző céllal hagyományos fajokból álló gyümölcsös kialakítása
- a Hegyhátsáli útról kiindulva északi irányban a Nádasdi-patak partján sétány kialakítása
- a Dobó István utca folytatása mellett (Petőfi S. u. és a vasút között) a Borostyánkő úthoz kapcsolódóan pihenőpark létrehozása

4.1.4. Természetvédelem

A patak völgyek galériaerdői, tisztásai, élővilága, tájképi értékei, évszázados fái kiemelkedő jelentőségűek. Említést érdemelnek a településen található lápterületek és a nagy számban előforduló források.

a.) Országos védelem alatt álló területek

Az igazgatási terület délnyugati része az Őrségi Nemzeti Park területe (0312/3-0314/2, 0321, 0329, 0330/24-0330/31, 0338/1-0396/2, 0431-0434). A 8005/2001 (MK 156) KöM rendelet tartalmazza a településen található védett lápterületek hrsz-i számait. A településen több forrás is található. Ezek kataszterezése még nem történt

meg, viszont a természetvédelmi törvény erejénél fogva valamennyi forrás ex lege védettnek minősül.

b.) Érzékeny természeti területek

Nádasd –az érzékeny természeti területekről szóló 2/2002. (I.23) KöM-FVM együttes rendelet melléklete alapján- az Őrség-Vendvidék kiemelten fontos ÉTT térsége illetve a Rába mente fontos ÉTT által érintett területen fekszik.

c.) Ökológiai hálózat

A 2003. évi XXVI.tv. (OTRT) 3/1. számú melléklete szerint a község területének egy része az Országos Ökológiai Hálózat részét képezi.

d.) Natura 2000 európai hálózat

A Natura 2000 hálózatba a különleges madárvédelmi területek (az egész Őrség) és a különleges természet-megőrzési területek tartoznak. A területek helyrajziszámos listáját a környezetvédelmi és vízügyi miniszter 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendeletének mellékletei tartalmazzák.

e.) Helyi természetvédelem

Helyi védelemre javasolt területek:

- Csörnöc patak völgye, értékes növény és állatvilágával
- Erzsébet kert a köemlékművel, Millenniumi emlékmű és az idős 110 éves vöröstölgyekkel, cédrusokkal, tiszafával
- A templomkert az idős gesztenyefákkal
- A Cserhegy felső részén található mocsarak, amely gőték élőhelye
- Rigóvölgyi forrásvidék
- Bodonkutak

CÉLOK, FELADATOK

- természeti értékek fenntartása, zavartalan megőrzése és bemutatása
- a község fejlődéstörténete szempontjából fontos, megszűnt régi településrészek megjelölése figyelemfelkeltő táblákkal

4.1.5. Környezetvédelem

a.) Felszíni vizek védelme

A település kiépített gáz- víz és szennyvízhálózattal rendelkezik.

A csatornahálózatot 1998 óta folyamatosan építették, kihasználtsága 90%-os. A műszaki megoldás korrekcióra szorul. Kezelője jelenleg a Corvus 2000 Bt. 2008. január 1-től a Pécsi Vízmű Zrt. végzi A szennyvíziszapot Körmenten ártalmatlanítják. Kistérségi megállapodás keretében Hegyháthodász és Hegyhátsál is csatlakozni kíván a rendszerhez, ez azonban csak a jelenlegi technológia felülvizsgálatával és a szükséges korrekciók elvégzésével lehetséges. Jelenleg is problémát okoz a

tisztítótartályok nem megfelelő szigetelése, így a technológiához szükséges hőmérsékleti viszonyok nem minden időjárási körülmény esetén adóttak.

Nádasdon a csapadékvizek összegyűjtése nyílt felszíni árokhalózzal történik, amelynek befogadója a községet átszelő Nádasdi patak. A község korlátozott pénzügyi lehetőségei miatt a hálózat nagy része eliszapolódott, felújításra szorul, ami a változatos, néhol meredek domborzat miatt feltétlenül szükséges lenne.

b.) Hulladékgazdálkodás

A szervezett hulladékszállítás keretében hetente viszi a hulladékot a Müllex Kft. a körmendi telephelyére. Lomtalanítást az önkormányzat évente egy alkalommal szervez. A településen az Almásdi erdőnél található döngkút már nem működik. A községben a szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása már megtörtént.

Megoldatlan a régi hulladéklerakó rekultivációja, ennek megvalósulása anyagi források függvénye.

c.) Zaj- és légszennyezés

Közlekedésből adódó zaj- és levegőszennyezést a községen áthaladó jelentős tranzitforgalmat lebonyolító 86-os számú másodrendű főút okoz. A tervezett elkerülő út megépülése után várhatóan az áthaladó forgalom jelentősen csökkenni fog. A gázhalózat kihasználtsága 2005-ös statisztikai adatok alapján 34% körüli, így télen kisebb mértékű, szilárd fűtésből eredő légszennyezéssel kell számolni. A kertekben keletkező hulladék égetését az önkormányzat szabályozza, ebből kisebb mértékű légszennyezés adódhat.

Összességében megállapítható, hogy Nádasd környezeti állapota jó.

CÉLOK, FELADATOK

- a jó környezeti állapot fenntartása,
- a szennyvíztisztító telep hatásfokának javítása
- a csapadékvíz és belvíz elvezetésének megoldása, az árokrendszer, áttereszek működőképes állapotban tartása
- Régi hulladéklerakó rekultivációja, új funkció keresése
- gázhalózatra való további csatlakozás szorgalmazása

4.2. Humán erőforrások

4.2.1. Demográfiai folyamatok és prognózis

A lakónépesség-szám alakulása az utolsó 10 évben

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2017
lakónépesség (fő)	1269	1299	1325	1315	1294	1294	1327	1337	1360	1373	1354	1500
élveszületés (fő)	24	11	19	7	12	10	5	12	12	12	11	
halálozás (fő)	27	17	16	14	19	19	15	10	21	12	15	

természetes szaporodás (fő)	-3	-6	3	-7	-7	-9	-10	2	-9	-	-4	
vándorlási különbözet (fő)		36	23	-3	-14	8	-1	4	29	16	-12	

Forrás: Vas megyei Statisztikai Hivatal
Prognózis

Az utóbbi tíz év adatait vizsgálva a természetes szaporodás értékei többségében negatívak, tehát a község lakónépességének belső megújuló képessége csekély. A lakónépesség száma a vizsgált időszak alatt viszont a beköltözőknek köszönhetően 84 fővel nőtt. Mérlegelve egyik oldalról az országban általánosan tapasztalható növekvő népességfogyást, másik oldalon Nádasd jó gazdaságföldrajzi helyzetét, az elkövetkező tíz évre 150 fő körüli népességnövekedést lehet prognosztizálni.

4.2.2. Foglalkoztatottság

a.) Működő vállalkozások Nádasdon 2005-ban

(forrás: Vas megyei Statisztikai Hivatal 2006)

- Korlátolt Felelősségű Társaság	9
- Szövetkezet	0
- Betéti Társaság	9
- Magán vállalkozó	67

b.) Jelentősebb munkáltatók:

- Igazgatási és Önkormányzati intézmények	60 fő
- Egyéni vállalkozók	80 fő
- Egyéb intézmények	60 fő

A fenti létszám tartalmazza a más községekből bejárókat is, amely kb. 10 %-ot tesz ki.

c.) Ingázás

A lakosság munkaképes részének 70 %-a eljár dolgozni a faluból, főképpen Körmentre, Zalaegerszegre, Szombathelyre és Szentgotthárdra. A közlekedési lehetőségek mindkét irányba megfelelőek. A tömegközlekedést a Volán autóbuszjáratai bonyolítják, de sokan használják személygépkocsijukat is az ingázáshoz. Több nagyobb munkáltató megszervezte a dolgozók munkába szállítását.

A DEMOGRÁFIAI FOLYAMATOKBÓL ADÓDÓ CÉLOK ÉS FELADATOK

- fontos a lakókörnyezet és infrastruktúra nivós fejlesztése
- munkahelyek megőrzése és újak létesítése
- új, különböző igényeknek megfelelő építési telkek kialakításának rendezési tervi biztosítása
- fiatalok letelepedésének támogatása

4.3. Gazdaságföldrajzi helyzet, közlekedési kapcsolatok

Nádasdról könnyen elérhető az ország belsejét és a szomszédos országokat összekötő 3 jelentős közlekedési folyosó: áthalad rajta a 86 sz. főút, amelyből az igazgatási területen ágazik ki 76 sz. főút. A 86 és 8 sz. utak csomópontja pedig a közelben, Körmendnél van. A település a Körmend - Zalalövő 22. sz. vasúti vonalon fekszik. Ez csatlakozik a Körmendnél, Szombathely - Szentgotthárd 21. sz. vasúti vonalhoz. A közép fokú társadalmi és egyéb szolgáltatások 15 percen belül elérhetők a gazdasági központtá fejlődő Körmenden. Fentiek alapján a Vas megyei falvak viszonylatában gazdaságföldrajzi helyzete kifejezetten jónak minősíthető.

CÉLOK, FELADATOK

- a kedvező közlekedési kapcsolatok kihasználása ésszerű, hatékony területgazdálkodás

4.4. Gazdasági bázis

4.4.1. Ipar

Hagyományos, koncentráltan elhelyezkedő ipar a községben nem létesült, a lakóterületbe beépülve kisebb ipari vállalkozások települtek meg.

4.4.2. Mezőgazdaság

a.) Növénytermesztés

Növénytermesztéssel a családi gazdaságok és őstermelők mellett 4 nagyobb földterülettel rendelkező gazda illetve az Agrárszövetkezet foglalkozik. A terület gyenge mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, nagy része nem alkalmas az intenzív, nagy ráfordítás igényű ágazatok művelésére, mert a jövedelem nem nő a ráfordítás arányában. A tulajdon és a művelés nagyrészt nem fedi egymást, a bérleti költségek is rárakódnak az előállításra.

Elsősorban őszi búzát, őszi árpát, repcét, zabot, silókukoricát, napraforgót, tökmagot termesztenek.

A községben a mezőgazdasági termelés a rossz termőhelyi viszonyoknak köszönhetően nem játszik kiemelkedő szerepet, kizárólagos megélhetési forrást kevés ember számára biztosít.

b.) Állattartás

Nagyobb létszámú állattartás a településtől nyugatra eső majorban van, ahol 20 tehenet és 4-5 ezer pulykát nevelnek turnusonként. Háztájiban kevesebb állatot tartanak. Magángazdáknál kb. 12 db ló, 150-200 db sertés, 15 db szarvasmarha valamint kb. 1500 db baromfi található. A Szarvas csárdához tartozó istállóban kb. 20 lovat tartanak lovaglási és verseny céllal.

4.4.3. Kereskedelem, vendéglátás

A kiskereskedelmi egységek száma 2005-ben 20 volt. 7 élelmiszer és egyéb kereskedelmi egység, 2 étterem, 1 kávézó és egy benzinkút.

4.4.4. Szolgáltatás

Helyben 31 magánvállalkozó nyújt szolgáltatásokat. Kereskedő, kőműves, üvegező, fuvarozó, autószerelő, villanszerelő található a településen. Egyéb szolgáltatások Körmenten érhetőek el.

4.4.5. Idegenforgalom

Nádasdon jelentős mértékű idegenforgalom jelenleg nincs, a 86 sz. út hatalmas forgalmát nem tudja megállítani. A kétszámjegyű utak csomópontjában lévő Szarvas csárda a személyautóval utazók és akamionok kedvelt pihenőhelye.

A bakancsos turizmust jól szolgálja az országos kék túraútvonal, amely a Borostyánkő út nyomvonalán vezet végig, majd eltér Halogy irányába. Ezzel átfedésben került kialakításra a Szent Márton túraút „Via Latinorum” állomása Nádasdon a Rotunda, amely átvezet a község belterületén észak-dél irányban és a déli erdősegeken keresztül hagyja el a települést.

Két helyen jól kivehetően megőrződött a Borostyánkő út egy-egy szakasza.

A Várhegyen egy vállalkozó ökoturizmushoz sorolható rendezvényeket tart és azt kiszolgáló létesítmények építését kezdte meg és továbbiakat is tervez.

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI CÉLOK, FELADATOK

Ipar

- a déli belterülethatar mellett a település és a táj karakterébe illeszkedő kisebb, környezetbarát vállalkozások elhelyezése helyi munkahelyteremtés céljából
- a volt Tsz major területén és ahhoz csatlakozóan mezőgazdasági célú szolgáltató-gazdasági terület kijelölése

Mezőgazdaság

- Az alacsony termőképességű földek más irányú felhasználása támogatások igénybevétele: az erdőterületek és a kültéri állattartást kiszolgáló legelők növelése, továbbá
- a termőhelyi adottságoknak és a természetvédelem érdekeinek együttesen megfelelő művelés, esetleg gyümölcsös telepítés

Kereskedelem, vendéglátás

- a kereskedelmi és vendéglátó egységek helyi igényeket és az idegenforgalmat szolgáló minőségi fejlesztése.

Idegenforgalom

Nádasd gazdag múltjának fennmaradt épületei és emlékhelyei, szép természeti környezete alkalmas a környéken lakók, de egyes speciális ágazatokban a tágabb környezet érdeklődésének felkeltésére:

- a bakancsos turizmust kiszolgáló meglévő útvonalak bővítése a „Római túra” úttal és pihenőhellyel, amely a Borostyánkő út és a katafai erőd maradványait mutatja be
- a várhegyre tervezett, régmúlt korokba vezető történeti táborok megvalósításának rendezési tervi biztosítása

Hegyalja egy részének üdülőházas üdülőterületté nyilvánítása.

A Malom épületének idegenforgalmi hasznosítása és környezetében kemping és tórendszer létrehozása.

növelni kell.

4.5.2. Közlekedés

a.) Közúti kapcsolatok, belső úthálózat

A megye egyik legfontosabb közlekedési útvonala az ország belseje és külföld felé, a 86. sz. út, ÉD irányban áthalad a községen. Az igazgatási terület északi részén ágazik le a 86 útról a 76 sz. út. Mindkettő másodrendű főút.

A község belterületén ágazik le szintén a 86 sz. főútról a 74167 j. Daraboshegyi bekötőút valamint a 7447 j. Nádasd- Felsőjánosfa összekötő út is. A település belterületén halad keresztül a 7446 j. Hegyhátsál-Csákánydoroszló összekötő út, amelyen keresztül megközelíthetők a szomszédos községek. A közvetlen szomszédos Katafára községközi út vezet Nádasdról.

A település Körmentől 5 km-re található, Szombathelytől 34km, míg a szomszédos megyeszékhelytől, Zalaegerszegtől mindössze 27 km-re fekszik.

A belterületi önkormányzati kezelésű utak felületkezelték, felújításra szorulnak, általában megfelelő keresztmetszettel rendelkeznek, de találhatóak szűkebb utcák is.

b.) Parkolás

Az intézmények közül a Polgármesteri Hivatal saját területén, a temető mellett és vele szemben a 0110/13 hrsz-ú út mellett van kiépített parkoló. Az iskola és óvoda kiszolgálására a hátsó bejáratnál a közelmúltban készültek el a kavicsos parkolók. Jelentős gondot okoz a Petőfi Sándor utca beépített szakasza, mivel a kerékpársáv miatt az ott lévő szolgáltató egységekhez nem lehet parkolásra helyet biztosítani.

c.) Közúti tömegközlekedés

A közúti tömegközlekedést a Vasi és a Zala Volán Zrt helyközi járatai biztosítják. A közlekedési viszonyok Körment és Zalaegerszeg irányába is megfelelőek. Lakossági kezdeményezés indult el azért, hogy a Petőfi utcán haladó járatok is térjenek be a templom melletti buszmegállóba, úgy a távolabb lakók is optimális távolságon belül tudnák igénybe venni a tömegközlekedést.

d.) Vasúti közlekedés

Nádasd a Körment - Zalalövő 22. sz. vasúti vonalon fekszik. Ez csatlakozik a Körmentnél Szombathely - Szentgotthárd 21. sz. vasúti vonalhoz.

e.) Kerékpáros közlekedés

A Megyei Területrendezési Terv kistérségi kerékpáros útvonalat jelöl Körmentől a 86. sz. főút községen áthaladó vonalán, majd letérve a 7447 j. Nádasd-Felsőjánosfa út vonalára vezet Órimagyarósd felé. A kerékpáros útvonal másik ága szintén a 86 sz. főútról tér le és a 7446 j. Hegyhátsál-Csákánydoroszló ök úton vezet Halogy illetve Csákánydoroszló irányába.

A településen a Petőfi utcában a 86 sz. főút mindkét oldalán kijelölt kerékpársáv található. A jelentős forgalom nagyság miatt a kerékpársáv használata veszélyes, ezért indokolt az úttesttől elválasztott, elkülönített sáv kiépítése.

f.) Gyalogos közlekedés

A településen a gyalogjárdák sok helyütt a faluban felújításra szorulnak. A meglévő járdáknál hiányzó járda szakaszok megépítése indokolt. Az iskola környékén több gyalogút található, amelyek az iskola gyalogos megközelítését valamint az iskola parkolójának megközelítését szolgálják.

4.5.3. Közműellátás és kommunikációs infrastruktúra

a.) Ivóvízellátás

Nádasd község vízellátása a Nádasd-Katafa-Hegyhátsál-Hegyháthodász térségi vízmű keretén belül üzemel. Üzemeltetési engedély száma: 10.112/3/1990. Üzemeltető: VASIVÍZ ZRT.

A vízbeszerzés 3 db mélyfúrású kútból történik, melyek közül 2 db Katafán, és 1 db Hegyháthodáson van. A mélyfúrású kutak együttes mértékadó kapacitása 551 l/perc. A vízmű mértékadó kapacitása 662 m³/24 óra. A rendszeren üzemel egy 100 m³-es alacsony szintű tároló Katafán, és egy 150 m³-es víztorony Nádasdon, melynek túlfolyó szintje 274,01 mBf.

Nádasdon a vízellátás teljes körűen kiépült. A településen 9,8 km ivóvízvezeték üzemel, melyek NA 150, NA 100, NA 80 azbesztcement csövek. Ezen kívül kiépült a Németfalusi hegy, és a Táborhegy vízellátása, melyek 1-1 főmérővel, magántulajdonú belső hálózatként üzemelnek.

A vezeték hálózat sokhelyütt rekonstrukcióra szorul.

A vízműről ellátott települések együttes vízfogyasztása 271 m³/d, 98890 m³/év.

A tervezett lakóterületi és egyéb fejlesztések vízigényét a vízmű kapacitása nagy biztonsággal tudja kielégíteni, hiszen a jelenlegi kihasználtság mintegy 40 %-os.

b.) Szennyvízelvezetés és tisztítás

Nádasdon kiépült a szennyvízcsatorna hálózat. A csatornahálózat elválasztott rendszerű, gravitációs üzemű, közbenső átemelőkhöz és nyomóvezetékekkel. A csatornahálózaton 6 db szennyvízátemelő üzemel. A gerincvezetékek NA 200 KG-PVC, a bekötő vezetékek NA 150 KG-PVC csövek. A gerincvezetékek hossza 12,6 km, az átemelőkhöz kapcsolódó nyomóvezetékek hossza 3,5 km, a bekötések száma 470 db.

Az összegyűjtött szennyvíz tisztítása Nádasd külterületén, a belterülettől 400 m-re, a Nádasd-Katafa összekötő földút mellett elhelyezkedő szennyvíztisztító telepen történik, a Katafáról idevezetett szennyvízzel együtt. A szennyvíztisztítási technológia eleveniszapos biológiai tisztítás, szimultán denitrifikációval, és az iszap stabilizációjával. A telepről a FLORASCA Kft. a körmendi szennyvíztisztító telepre szállítja el továbbkezelésre az iszapot. A szennyvíztisztító kapacitása 250 m³/d, illetve 1250 LE. A telepre csak kommunális szennyvíz érkezik, melynek jelenlegi mennyisége 133 m³/d, 1175 LE.

A tisztított szennyvíz befogadója a Nádasdi-patak 2+380 km szelvénye.

A szennyvízelvezető hálózat és szennyvíztisztító telep üzemeltetője jelenleg a „CORVUS 98” Környezetvédelmi, Kereskedelmi és szolgáltató Bt. (8360 Keszthely, Lovassy Sándor u. 5/B.) 2008. január 1-től a Pécsi Vízmű Zrt. végzi
A rendszer 1998 óta üzemel.

Az üzemeltetővel történt egyeztetés alapján kijelenthető, hogy a szennyvíztisztító telep jelenlegi állapotában további lakóterületi fejlesztéseket nem tesz lehetővé. A telep már most is túlterhelt, nem hidraulikailag, hanem szervesanyag terhelés szempontjából. A tisztító telepre a közeljövőben csak az olyan ingatlanok köthetnek rá, ahol a szennyvízbekötés megépült, de nem csatlakoztak rá, vagy amelyek az engedélyes tervben szerepeltek, de még nem épült ki a bekötő vezeték. További új lakóingatlanok nem csatlakozhatnak, hálózatzbővítés sem lehetséges.

A tervezett távlati nagyobb mértékű lakóterület fejlesztések csak abban az esetben realizálódhatnak, ha a tisztító telep kapacitását növelik, a technológiát korszerűsítik, illetve intenzifikálják. Tervbe van véve Hegyháthodász és Hegyhátsál csatlakozása is. A beruházás pályázati úton elnyerhető forrásokból tud megvalósulni, mely nagyobb eséllyel nyerhet, ha az együttes lélekszám (a tervezett fejlesztéseket is beleszámítva) meghaladja a 2000 főt.

c.) Gázellátás

A gázhálózat kiépítésére 2002-ben került sor. A hálózat kihasználtsága 34% körüli.

d.) Csapadékvíz elvezetés

A község csapadékvíz-elvezetése nyílt és zárt árkos rendszerrel megoldott. A főút mellett zárt csapadékvíz elvezető került kiépítésre, a többi helyen az árkok burkolatlanok. Az elvezetett víz befogadója a községet átszelő patak. Az árkok többsége az önkormányzat szűkös anyagi lehetőségei miatt elhanyagolt, eltömődött. Tervezik a legtöbb utcában zárt csapadékcsatorna kiépítését.

A település rendelkezik a belterületre vonatkozó csapadékvíz-elvezetési tervvel.

Az árkok fenntartása érdekében elengedhetetlen a befogadó tulajdonjogi viszonyainak tisztázása.

e.) Kábeltelevízió

A községben a kábeltelevízió 2006-ban (üzemeltetője ZELKA Rt Zalaegerszeg) a szélessávú internet 2005-ben épült ki.

CÉLOK, FELADATOK

- az elkerülő út megépülésének szorgalmazása
- az átmeneti időszakban a Petőfi S. u.-ban a gyalogos és kerékpáros közlekedés biztonságának javítása
- a Petőfi S. u.-i parkolás összevont megoldása az ÁFÉSZ bolt mögötti területen és az állomási hozzájáró úton
- az egészségügyi intézmények (körzeti orvosi rendelők) elköltöztetése korszerű Egészségház kialakítása a Vasúti utcában
- a Művelődési Háznál parkolók kialakítása a Vasúti utcában
- szennyvíztisztító telep bővítése, korszerűsítése
- csapadékelvezető rendszer javítása, tisztása,

4.6. Intézmények

4.6.1. Igazgatási intézmény

- a.) Körjegyzőség Kossuth u. 101. Környező öt településsel **Katafa, Hegyhátsál, Hegyháthodász, Daraboshegy, Halogy** közösen

4.6.2. Egyházi intézmények

A római katolikus plébánia hivatala a Kossuth u. 112. szám alatt található.

Az evangélikus lelkészi hivatal a Kossuth u. 66. szám alatt található.

4.6.3. Civil szervezetek

- Együtt Nádasdért Faluszépítő és Fejlesztő Kulturális Egyesület (1996)
- NÖTYE (Nádasdi Öreg Tyúkok Egyesülete) (1989)
- Nádasdi Polgárőr Egyesület (1995)
- Nádasd SE (1968)
- Órtorony Egyesület (2006)

4.6.4. Oktatási és művelődési intézmények

A környező településekkel (Katafa, Hegyhátsál, Hegyháthodász, Daraboshegy, Halogy, Szőce, Órimagyarósd) együtt létrehozott Széchenyi István Általános Művelődési Központ látja el a főbb feladatokat. Ennek részegységei: Napközi Otthonos Óvoda, Általános Iskola, Napközi Otthon, Napközi Otthonos Konyha, Könyvtár, Művelődési Ház.

a.) Oktatás

- óvoda
Napközi Otthonos Óvoda 3 csoportszoba és egy tornaszoba áll a gyerekek rendelkezésére. Az udvari mozgásfejlesztő játékok az EU szabványnak megfelelnek. Megfelelő zöldterülettel rendelkezik. Az intézmény 90 férőhelyes, jelenlegi kihasználtsága 80%-os. Az Intézményfenntartó Társulás településeiről járnak gyermekek az intézménybe.
- általános iskola
10 tanteremmel rendelkezik, könyvtárral, a TOAM rendszer (számítógépes teljesítményfelmérő rendszer) működtetéséhez szükséges termet, a számítástechnikai szaktantermet, a tanulói kiskonyhát és a tornatermet foglalja magában. Az iskola eszközállománya, felszereltsége folyamatos fejlesztés alatt áll. Az intézmény 257 férőhelyes, jelenleg 76%-os kihasználtsággal működik. Körülbelül 2 ha parkkal rendelkezik, ahol sportpálya és emlékpark is található. Az iskola hátsó bejáratánál parkolók kerültek kialakításra, de további parkolóhelyek kialakítására lenne szükség. A park nagy része szépen karbantartott, folyamatos fejlesztést igényel.
Középiskolába a gyerekek Körmendre, Zalaegerszegre, Szombathelyre, Szentgotthárdra, Kőszegre és Győrbe járnak.

b.) Művelődési intézmények

- *Művelődési ház* az iskola mellett található. A Ház civil szervezetek és öntevékeny csoportok munkáját segíti. Feladata a színvonalas rendezvények, foglalkozások szervezése és a helyi hagyományok ápolása. Állandó helyet biztosít az alapfokú művészetoktatás óráinak. Fontos szerepe, hogy helyet biztosít a helyi kluboknak, szakköröknek, valamint a Teleháznak. Kiállítóterem: A Művelődési Házban kialakított teremben művészek kiállításai mellett a NÖTYE által készített kézimunkákat, egyéb magángyűjteményeket valamint az általános iskolások munkáit mutatják be.

A Művelődési Ház parkolása nem megoldott.

- *Könyvtár*: általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtári szolgáltatást nyújt. A gyűjteményt folyamatosan fejlesztik, megőrzik. Jelenleg 16299 könyvtári egység található, amelyből 16176 kötet a könyv, a többi tartós tankönyv, elektronikus dokumentum. A könyvtárban író-olvasó találkozókat szerveznek, valamint rendhagyó irodalomórákat tartanak.
- *Helytörténeti gyűjtemény*: a településen hagyományőrzés céljából múzeum létesült. A kiállításon a falusi munkavégzés és háztartás és az állattenyésztés régi eszközei láthatóak. Pünkösdhétfőn hagyományos helytörténeti vetélkedőt rendeznek. Az iskolai tanterv keretében a honismereti órák egy részének is helyet ad a terem.
- Az Együtt Nádasdért Egyesület faluújságot szerkeszt „Hétdombi Hírek” címmel, amely tartalmazza az aktuális híreket, az új önkormányzati rendeleteket és működteti a Teleházat.
- Plébánia Könyvtára és Levéltára 1732-től folyamatos

4.6.5. Egészségügyi létesítmények

a.) Bölcsőde

Bölcsődei ellátás nincs, a csecsemőkkel a szülők maradnak otthon.

b.) Alapellátás

- Felnőtt háziorvosi ellátás: a faluban kettő háziorvos rendel, akik 6 falu ellátását biztosítják.
- Házi gyermekorvosi szolgálat önállóan nem működik a településen
- Gyógyszertár a Petőfi Sándor utcában található.
- Fogászati ellátás helyben van, 7 település tartozik hozzá.
- Ügyeleti ellátás Körmenten van
- Védőnői szolgálat: a községnek van kettő védőnője, akikhez még 5 település tartozik.
- A családsegítő gyermekjóléti szolgálat teendőit a Hegyháti Jóléti Szolgálat Alapítványa látja el két fővel 8 településsel együtt.
- Egy fő házi gondozó dolgozik, aki az idősek gondozását, gyógyszerek beszerzését meleg étkeztetést intézi.

c.) Körzeti ellátás

Országos mentőszolgálat, szakorvosi rendelőintézet és kórház szempontjából is Körmenthez tartozik, egyes esetek ellátása Szombathelyen történik.

d.) Idősek klubja

A helyi Művelődési Házban alkalmanként Nyugdíjasklub működik.

4.6.6. Zöldfelületi intézmények

- Sportpálya
A 796 hrsz-on található, öltözővel rendelkezik, amely esztétikai szempontból felújítandó.
- Újtemető
0114 hrsz-on található, megfelelő területtel rendelkezik, bővítési igény nem merült fel.
- Régi Temető
A 344 hrsz-on található, zöldfelületi szempontból megfelelő.

4.6.7. Közterület-fenntartás, hulladékgyűjtés

A *közterületeket* az önkormányzat tartja rendben 1 főt foglalkoztat állandóan az elvégezendő feladatokra. Nyári időszakokban 6-8 főt foglalkoztatnak közcélú és közhasznú foglalkoztatás keretében, illetve alkalmi munkavállalói kiskönyvvvel.

A *szilárd kommunális hulladékot* intézményesen kukákban gyűjtik, és a Müllex Kft szállítja hetente körmendi telepére.

Évi egy alkalommal az önkormányzat *lomtalanítást* szervez.

A településen működik a szelektív hulladékgyűjtő rendszer.

CÉLOK, FELADATOK

Alapfokú ellátás szempontjából a környező településekkel ellátási háló, középfok tekintetében Körmenddel szoros és jól működő kapcsolat alakult ki, amely hosszú távon fenntartandó és az anyagi lehetőségek függvényében minőségileg fejlesztendő.

Az egyes intézményekhez kapcsolódó fejlesztési elképzelések:

- modern mikrotérsgéi igazgatási hivatal kialakítása megfelelő tárgyaló és díszteremmel, új épület építésével vagy a régi bővítésével, teljes felújításával
- iskola épületének fejlesztése tetőtér beépítéssel
- tornateremben a padozat cseréje
- egészségcentrum létrehozása a megfelelő orvosi ellátás biztosításához
- Művelődési Ház épületének és környezetének fejlesztése, színpad építése, parkolóhelyek és járdák kiépítése
- nappali ellátást biztosító idősek otthona létrehozása
- a sportöltöző teljes felújítása
- a községi temető fenntartásának biztosítása, kolumbárium létrehozása

4.7. Örökségvédelem

4.7.1. Régészeti örökség

A Nádasd nemzetség névadó települése, amelyből a Nádasdy család is származik. A települést írott forrásban először csak 1233-ban említik. A középkorban több korábbi települést olvasztott magába, pl. Almásd, Németfalu, Cserhegy, Cserfalu, Macfa az ún. Várhegyen talán ezen település földesurának vára állhatott.

Már az Árpád-korban is több periódusban (a 11. századtól épített rotunda és lakótorony kombinációja) átépített Szt. Márton, majd Szent Kereszt feltalálása titulusú templomát 2003-ban kutatták meg. A korai lakótorony fából épített tömeg-rekonstrukciója ezt követően készült.

A középkori templom, a templom körüli temető és a körülötte elterülő település bizonyosan a római kori Borostyánkő út közelsége miatt jött éppen itt létre.

A római kori út előzménye pedig az őskor évezredeire vezethető vissza. Ennek ellenére őskori lelőhelyről a falu határából pillanatnyilag nem tudunk.

A településen összesen 7 régészeti lelőhely van, amelyek a római és az Árpád- valamint középkorra keltezhetők.

4.7.2. Országos védelem alatt álló épületek, építmények

Országosan védett műemlék Nadasdon nincs.

4.7.3. Helyi értékvédelem

Helyi értékvédelmi rendelete a községnek jelenleg nincs.

A lakóépület állomány vizsgálatát el kell végezni az egyedi védelem megállapítása céljából.

A történeti községmagokban értékelvű, a falusias karakter őrzését elősegítő előírásokat kell alkalmazni.

CÉLOK, FELADATOK

- községfejlődés évszázados folyamatába törés nélkül illeszthető szerkezeti növekedés, valamint a korszerű körülményeket biztosító átépítések mellett a Kossuth Lajos utca Hegyhátsáli út és Dobó István utca közötti szakaszán, valamint a Régi Temető előterében a Temető utca hagyományos képének megőrzése

Helyi védettség

Helyi utcakép védelemre javasolt a Temető utca mindkét oldala.

Vallási emlékek:

- Halomsír (kelta kori) Magyarósvi út mellett
- Feszületek bel- és külterületen
- Csébi dombi régi temető
- Szűz Mária Kápolna a Táborhegyen 0149/5 hrsz

Történelmi eseményekkel kapcsolatos emlékek:

- Erzsébet emlékmű – Milleniumi emlékmű és emlékpark a Jáger háznál
- Török sír a Táborhegy alatt.